

Voortgangsrapportage Project Wegwerken Archiefachterstanden (PWAA) over de periode juli 2005-december 2006

1. Start van het project

Onder de naam Project Wegwerken Archiefachterstanden (PWAA) is een interdepartementale projectorganisatie op 1 januari 2006 feitelijk van start gegaan. De tweede helft van 2005 is als aanloop daar naar toe gebruikt om de werkafspraken met alle departementen, Nationaal Archief (NA) en Centrale Archief Selectiedienst (CAS) uit te werken en vast te leggen in convenanten, geschikte huisvesting te zoeken en personeel te werven.

Op 31 mei 2006 is de moderne kantoorruimte van de projectorganisatie in het Groothandelsgebouw te Rotterdam formeel geopend door de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw mr. M.C. van der Laan. De locatie beschikt over beperkte eigen opslagruimte; als aanvulling op opslagcapaciteit bij departementen en de CAS. Daarnaast is er voldoende en aan alle (archief)eisen tegemoetkomende opslagruimte beschikbaar in het Gemeentearchief van Rotterdam.

Sinds januari 2006 is het personeelsbestand van het project geleidelijk gegroeid tot circa 65 projectmedewerkers. Op 1 juni 2006 heeft de projectleider/kwartiermaker A.A.J. Dijkhuijs zijn werk overgedragen aan de nieuwe projectdirecteur A. van der Kooij.

2. Voortgang in het werk

a) Archiefbewerking

De omvang van de achterstanden van de departementen uit de periode tot en met 1975 zijn in 2005 geïventariseerd en vervolgens door de departementen gevalideerd. In totaal kwam dit neer op 74 kilometer papieren archiefmateriaal. De gevalideerde opgave van de departementen wordt als uitgangspunt voor de planning en het meten van het resultaat gebruikt. De achterstand is geprioriteerd en verdeeld over de CAS, de departementen en de toegevoegde capaciteit bij de projectorganisatie. De projectorganisatie zal ca. 20 kilometer van de 74 kilometer bewerken. Bij de CAS wordt ca. 17 kilometer bewerkt. De overige kilometers worden bewerkt door een aantal departementen zelf.

De werkafspraken met alle partners in de archiefketen zijn, zoals gezegd, in convenanten vastgelegd. Ondanks de validatie treden er soms verschuivingen op in het aanbod van meer of minder archief. Eventueel meerwerk kan voor departementen leiden tot aanpassingen in het tarief of de werkplanning van het project. In 2008 zal worden bezien of de verschuivingen in totaal hebben geleid tot substantiële afwijkingen van de oorspronkelijke opgave. Het pSG-beraad besluit dan hoe met (de kosten van) eventueel meer- of minderwerk zal worden omgegaan.

De planning van de bewerking is ambitieus en ligt door de opstart- en aanloopproblemen in het eerste kwartaal nog niet helemaal op schema. De keten heeft de beoogde hoeveelheid meters in bewerking, maar de administratieve afhandeling is nog niet compleet. De projectorganisatie verwacht nog te kunnen versnellen nu de ketenpartners ervaring hebben met de wijze waarop ze door de projectorganisatie PWAA worden benaderd en weten wat hun inbreng moet zijn. Daarnaast raakt de projectorganisatie zelf ook steeds beter ingewerkt.

Aan het eind van 2006 is 17,5 kilometer archief in bewerking genomen. Van deze 17,5 km is bij ruim 6 km archief de bewerking gereed is. Zie voor een overzicht van de k wantitatieve gegevens inzake archiefbewerking paragraaf 7a

b) Selectielijsten

Het opstellen en vaststellen van selectielijsten verloopt voorspoedig. In de meeste gevallen wordt een selectielijst nu binnen een termijn van 24 weken vastgesteld. Dit is een aanzienlijke verbetering ten opzichte van de oude situatie, waarin het traject van ontwerpen tot vaststellen van een selectielijst gemiddeld 78 weken duurde. Uitzonderingen zijn lijsten waarbij politiek-maatschappelijke discussies gevoerd moeten worden over het bewaren en vernietigen (en de toekomstige openbaarheid) van bijvoorbeeld adoptiedossiers of AIVD- en MIVD-informantengegevens.

Na overleg van het NA met het ministerie van OCW is voor het Project Wegwerken Archief achterstanden ook het zogeheten archiefwettelijke 'zorgdragerschap' van elke minister verduidelijkt. Bij de vaststelling van selectielijsten van ministeries is nu expliciet duidelijk dat deze niet alleen betrekking hebben op het bestuursorgaan Ministerie, maar ook op andere bestuursorganen behorend tot het ministerie en zelfstandige bestuursorganen (ZBO's) zonder rechtspersoonlijkheid, waaronder ook adviescolleges.

Tot en met 2006 zijn 22 selectielijsten in het kader van PWAA vastgesteld. Voor nog eens 3 selectielijsten is de vaststellingsbeschikking wel getekend, maar dient de selectielijst nog gepubliceerd te worden in de Staatscourant. Zie voor een detailoverzicht van de kwantitatieve gegevens inzake selectielijsten paragraaf 7b.

3. Organisatie en personeel

Het management van de projectorganisatie PWAA bestaat uit een projectdirecteur en 2 projectleiders. De bewerkingsteams van PWAA tellen in totaal 54 fte. Zij zijn verantwoordelijk voor het bewerken van circa 20 km archief. Daarnaast zijn 4 medewerkers bezig met opstellen en vaststellen van selectielijsten. PWAA heeft 5 medewerkers toegevoegd aan de capaciteit van het NA. Zij behandelen de toegenomen stroom van producten, zoals ontwerp-selectielijsten, archiefbewerkingsplannen en archiefinventarissen en zorgen voor een soepel verloop van het vaststellingsproces.

De medewerkers van de projectorganisatie PWAA zijn voor een deel gedetacheerd vanuit andere overheidsorganisaties en een deel vanuit de markt. Het project heeft 10 jeugdwerklozen in dienst die de materiële verzorging (zoals het ontnieten, het ompakken in zuurvrije mappen en dozen en het depotbeheer) van de archieven voor hun rekening nemen. Een aantal daarvan volgt inmiddels een interne opleiding voor de functie van selecteur. Het project streeft na om alle medewerkers met innovatieve ervaring en opleiding na afloop van het project terug te laten vloeien naar een reguliere functie.

4. Procesvernieuwing

De aanpak van de projectorganisatie is gericht op wegwerken van kilometers en blijvende procesvereenvoudiging.

- *Verbetering van procedures:*

1. Voor de totstandkoming en vaststelling van selectielijsten is in de nota *Informatie op orde* bepaald dat in het kader van PWAA al vanaf 2006 gewerkt wordt met een vereenvoudigde manier van vaststellen van selectielijsten. Dat houdt in dat de minister die primair verantwoordelijk is voor een bepaald beleidsterrein de lijsten vaststelt. Zij treden daarmee als 'primaire zorgdragers' op mede namens 'secundaire zorgdragers' die ook met een beleidsterrein te maken hebben. Dit vermindert de hoeveelheid overleg die nodig is en heeft aanzienlijke tijdswinst tot gevolg. De achterstand in het aantal selectielijsten wordt zo snel ingelopen.

2. Door selectielijsten in meer algemene bewoording op te stellen worden ze onderhoudsvriendelijker en kan continue actualisatie worden voorkomen. Deze vereenvoudiging gebeurt in samenspel tussen PWAA, het NA en het historisch veld.

Om de aangegeven doorlooptijd te halen is bij de start van PWAA aangegeven dat het project alleen op hoog, 'algemeen' niveau selecteert. In de praktijk gebeurt dat in circa 95% van de gevallen. Bij de overige vijf procent ontbreekt enige vorm van ordening, waardoor selectie op hoog niveau niet mogelijk is.

Alles staat in het teken van meters maken binnen de door alle partijen omschreven kwaliteitseisen, die generiek zijn te omschrijven als 'goed is goed genoeg'. Hoewel er duidelijke verbeteringen merkbaar zijn bij alle ketenpartners, moet de projectorganisatie PWAA dit uitgangspunt nog veelvuldig onder de aandacht brengen.

3. Door het herontwerp van het vaststellingsproces en het aangeven van duidelijke maximale doorlooptijden is de gemiddelde doorlooptijd voor de vaststelling van een selectielijst nu verminderd van gemiddeld 78 weken naar 24 weken.

4. Door wijziging van de algemene voorbereidingsprocedure op basis van de Algemene wet bestuursrecht geeft de Raad van Cultuur sinds kort adviezen over selectielijsten in dezelfde periode van de ter inzage legging voor de burger. Mede in verband met PWAA heeft de raad dit jaar de eigen werkwijze aangepast waardoor hij meer op hoofdlijnen adviseert over archiefselectie. Ook dit draagt bij aan de gewenste verkorting van de doorlooptijd voor de vaststelling van een selectielijst.

- *Verbetering van prioritering en sturing:*

5. Een belangrijk gevolg van de rijksbrede samenwerking binnen één project is dat alle partijen nu meer prioriteit geven aan archiefbewerking. De projectorganisatie onderhoudt intensieve contacten met en tussen de partijen. Door middel van themadagen, nieuwsbrief en website worden vorderingen en vernieuwingen gemeld en uitgelegd aan de overheidsorganisaties.

6. Alle partijen rapporteren aan de projectorganisatie PWAA maandelijks hun behaalde resultaten op archiefbewerking en het opstellen van selectielijsten. PWAA stelt per kwartaal voor het pSG-beraad een rapportage op over de voortgang. Het grote aanbod van archiefbewerkingsplannen, inventarissen en selectielijsten richting Nationaal Archief leidde in eerste instantie tot langere doorlooptijden in de verwerking en vaststelling. Het toevoegen van 5 fte door de projectorganisatie PWAA bij het NA heeft dit probleem opgelost.

7. De projectorganisatie PWAA preselecteert op hoog niveau de archieven die ze aangeboden krijgt. Dat wil zeggen dat al bij de eerste schouwing van archiefblokken wordt bekeken of er een grove scheiding is te maken in te bewaren en te vernietigen archief. Hiermee wordt het proces versneld.

8. Binnen het Project Wegwerken Archief Achterstanden is de langdurende discussie over de interpretatie van het begrip toegankelijkheid zoals vermeld in de Archiefwet beslecht. Daarmee is het voor alle partijen duidelijk wat daar nu mee bedoeld wordt, namelijk 'goed is goed genoeg'. De kosten voor eventueel extra toegangen of bewerkingslagen komen voor rekening van de partij die dit aanvraagt.

PWAA zorgt er voor dat de archieven na bewerking voorzien zijn van elektronische toegangen, waardoor het mogelijk is voor archiefdiensten om de informatie direct digitaal aan het publiek beschikbaar te stellen.

5. Financiering

a) Financiering van de projectorganisatie

Voor de dekking van de indirecte kosten (o.a. huisvesting, huur archiefdepots, archieftransport, overhead, automatisering) van het project is een centraal meerjarenbudget van € 7.900.000 beschikbaar gesteld, als volgt verdeeld over de jaren:

2005	2006	2007	2008	Totaal
250.000	3.450.000	2.100.000	2.100.000	7.900.000

Daarnaast is in het centrale meerjarenbudget nog een bedrag van € 4.200.000 beschikbaar gesteld voor indirecte kosten in de jaren 2009 en 2010. Dit is een reservering voor de huisvestingskosten bij een eventuele uitloop van het project.

Het geld voor de depotintensivering van het NA is in september door het NA ontvangen. Het NA is momenteel bezig met de logistieke planning. Naar verwachting zal de aanbesteding in januari 2007 gaan lopen.

b) Financiering van het wegwerken van de afzonderlijke achterstanden

Voor het wegwerken van de achterstanden hebben de departementen hun gezamenlijke verantwoordelijkheid genomen door evenredig bij te dragen aan de begroting van PWAA. Enerzijds betalen de departementen PWAA met begrotingsgelden, anderzijds zetten de departementen zogenaamde CAS-uren in ter dekking van hun bijdrage aan PWAA. CAS-uren zijn die uren waarover elk departement beschikt om hun archieven door de Centrale Archief Selectiedienst te laten bewerken. Het totale door de departementen aan PWAA te betalen bedrag, op basis van een tarief per bewerkte meter archief, is € 6.449.091. Voor het jaar 2006 is een bedrag van € 2.002.545 gefactureerd. De departementen en de CAS voeren zelf hun boekhouding voor wat betreft de bewerkingen die zij zelf uitvoeren. De CAS-uren van alle departementen zijn totaal ingezet voor de periode tot en met 2008. De CAS-uren vertegenwoordigen een bedrag van bijna € 14.000.000.

Eind 2006 had de CAS 8,7 km in bewerking. Van deze 8,7 km is ruim 3 km volledig afgerond.

Op het moment van vaststelling van de achterstanden in het pSG-Beraad van november 2005 had de CAS al een aanzienlijk deel van de achterstallige archiefblokken in bewerking. Tot en met 2005 is hier +/- 70.000 uur aan besteed. Uitgaande van een uurtarief van € 51 per meter bedroeg de inzet van de CAS voor het Project Wegwerken Archief Achterstanden in 2005 dus (70.000 x €51=) € 3.570.000.

In 2006 zijn ruim 50.000 uur aan de achterstanden t/m 1975 besteed. Dit is 41 % van de CAS capaciteit. Voor 2007/2008 is de planning dat van de totale CAS-capaciteit 49,5 % zal worden ingezet voor het Project Wegwerken Archief Achterstanden. In totaal heeft de CAS in 2005 en 2006 dus voor een bedrag van € 6.120.000 aan het Project Wegwerken Archief Achterstanden besteed.

6. Rapportage Erfgoedinspectie

De Erfgoedinspectie heeft aangekondigd PWAA tot aan het einde te gaan monitoren. Daarmee is al gestart. In 2006 lag de nadruk van de inspectie op toetsing van de archiefruimte en de werkvoorraad. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de aansturing, de planning en het proces van uitvoering. In 2007 zal de inspectie zich meer gaan richten op de voortgang en de operationele uitvoering van PWAA.

De Erfgoedinspectie heeft eind januari 2007 de eerste deelrapportage uitgebracht. Hierop wordt in de begeleidende brief aan uw Kamer gereageerd.

7. Kwantitatieve gegevens PWAA t/m vierde kwartaal 2006

a) Voortgang bewerkingstraject

Bewerkende partij	Aantal ingeplande meter 2006-2008	Aantal te bewerken meters in 2006	Aantal meters in bewerking	Bewerking gereed
• Departementen	38.871	12.957	3.901	741
• CAS	18.256	6.085	8.754	3.107
• PWAA I	17.626	5.875	4.934	2.475
Totaal	74.467	24.917	17.589	6.323

b) Voortgang opstellen selectielijsten

Opsteller	Aantal vast te stellen selectielijsten 2006-2007	Aantal vast te stellen selectie-lijsten in 2006	Aantal selectielijsten in bewerking	Wacht op publicatie in Staatscourant	Daadwerkelijk vastgestelde selectielijsten
AIVD	1	1	1		0
AZ	0	0	0		0
VWS	14	7	11	1	2
V&W	1	1	0		1
DEF	2	1	1		1
JUS	5	3	1		4
BZK	1	1	1		0
LNV	4	2	1		3
OCW	1	1	0		0
EZ	2	1	0		2
VROM	1	1	1		0
PWAA	38	19	46	2	9
Totaal	70	38	63	3	22

8. Conclusies

a) bewerkingstraject

- De aanpak van de projectorganisatie, die is gericht op resultaat, blijvende procesvereenvoudiging en samenwerking, slaat aan bij de ketenpartners en leidt tot daadwerkelijke versnelling van processen.
- De projectorganisatie staat en komt op stoom. De productie in het laatste kwartaal van 2006 laat zien dat de productiviteit inderdaad toeneemt.

- De uitvoering van het plan van aanpak ligt qua bewerking van de archieven nog niet op schema. De door de opstartproblemen opgelopen vertraging zal naar verwachting worden ingelopen. Bij de resultaten over 2006 kunnen daarnaast de volgende nuanceringen worden gemaakt:
 - De 23 kilometer persoonsdossiers van Defensie zijn geheel bewerkt. Dat betekent dat voor 2006 ruim 7,5 km per jaar bij de resultaten dient te worden opgeteld.
 - Ca. 1500 meter archieven kon nog niet worden vernietigd of overgedragen, omdat de politieke besluitvorming over selectie van informantendossier van AIVD en MIVD nog niet is afgerond.
 - Justitie is later begonnen dan gepland met de bewerking van ca. 2 kilometer archief. Justitie heeft laten weten te starten met de bewerking in januari 2007 en geen problemen te verwachten met het halen van de deadline van het project.
- De administratieve afhandeling van overdracht en vernietiging binnen de departementen is veelal een langdurig traject. Dit verklaart mede de relatief geringe afwijking van de planning. Daarom wordt onderzocht, in samenwerking met de departementen, of een versnelling in het traject van de administratieve afhandeling kan worden doorgevoerd.

b) opstellen selectielijsten

De planning ligt redelijk op schema, zeker als het aantal selectielijsten dat in bewerking is genomen in ogenschouw wordt genomen. Vertragende factoren zijn geweest:

- De ambtelijke discussie over het zorgdragerschap heeft lang geduurd, waardoor niet duidelijk was wie verantwoordelijk was voor de vaststelling. Een aantal selectielijsten moest wachten op deze beslissing.
- Het vinden van een deskundige die de Historisch Maatschappelijk Analyse kan doen. Dit leidt in een aantal gevallen tot vertraging in de vaststellingsprocedure. Het Nationaal Archief heeft inmiddels maatregelen ter versnelling genomen.
- Een aantal selectielijsten heeft gewacht op de interne vaststelling binnen een departement c.q. validatie door een deskundige van dat departement. In de praktijk blijkt dat continue een langdurig traject. PWAA heeft hiervoor met de zorgdragers doorlooptijden afgesproken, maar het blijkt lastig de beleidsafdelingen hieraan te houden.
- En zoals boven al gemeld de politieke discussies over een aantal selectielijsten, zoals die van de AIVD/MIVD, waardoor deze niet konden worden vastgesteld.

9. Meer informatie over PWAA

Meer informatie is te vinden op de www.minocw.nl/archieven en op de PWAA-site op Rijksweb <http://intra.ryx.nl/SubSites/pwaa/>